

PRIMJEDBE UPFBiH NA PRIJEDLOG UREDBE O NAKNADAMA ZA PLASTIČNE KESE

Udruženje poslodavaca u FBiH pozdravlja aktivnosti Vlade FBiH i nadležnog ministarstva koje imaju za cilj poboljšanje oblasti za zaštitu okoliša. Istovremeno napominjemo da UPFBiH nije protiv usklađivanja standarda sa standardima EU i upravo želimo djelovati u tom pravcu. Međutim, moramo istaknuti da ovakva rješenja nisu u skladu sa Direktivom EU, te da ovakva rješenja nemaju zemlje u okruženju niti zemlje EU.

1) Uredba nije usaglašena sa Direktivom EU

Udruženje poslodavaca, na osnovu detaljne analize predložene Uredbe, smatra da nadležno ministarstvo prilikom pripreme Uredbe nije uzelo u obzir smjernice Direktive EU 20015/720 o izmjeni direktive 94/62/EZ niti prakse zemlja u okruženju i zemalja EU. Navedena Direktiva utvrđuje mjere kojima je **osnovni cilj, smanjenje proizvodnje ambalažnog otpada, recikliranje i druge oblike obnove ambalažnog otpada i u konačnici smanjenju konačnog odlaganja takvog otpada**. Države članice osiguravaju da se, uz mjere za sprečavanje stvaranja ambalažnog otpada provode i druge preventivne mjere kao što su nacionalni programi ili slične mjere koje se prema potrebi donose, nakon savjetovanja s privrednim subjektima.

Shodno navedenom UPFBiH smatra da je prevashodni cilj predložene Uredbe obezbjeđenje dodatnih budžetskih sredstava kroz uvođenje dodatnih nameta privrednim subjektima, a ne smanjenje upotrebe plastičnih kesa što je cilj direktive EU.

Da država samo brine o punjenjenju budžeta javnih imnstitucija u ovom slučaju Fonda za zaštitu okoliša vidljivo je iz razloga za donošenje Uredbe o naknadama za plastične kese u FBiH, koje je nadležno ministarstvo navelo u Nacrtu Uredbe. Kao **razloge ministarstvo navodi da je ustanovljeno da je broj obveznika koji šalju izvještaje u Fond u opadanju iz polugodišta u polugodište, količina prijavljenih kesa** koje podliježu plaćanju naknade je **u velikom opadanju**, te da je na taj način **država oštećena za znatan iznos sredstava.**

Dakle, umjesto da kažnjava one koji prema postojećoj Uredbi nisu plaćali naknadu, država se odlučuje za povećanje naknade i na taj način kažnjava ponovno one koji plaćaju tako što će plaćati puno veću naknadu.

Prema važećoj Uredbi o naknadi za plastične kese iz 2014. godine, trgovci koji stavljaju u promet plastične kese plaćaju naknadu koja iznosi 0,05 KM po komadu, odnosno 50,00 KM po jednom pakovanju od 1000 komada plastičnih kesa. Plastične kese tregerice, na koje se odnosi plaćanje naknade, predstavljaju vrstu polietilenske kese, čija debljina stjenke **NE PRELAZI 20 mikrona** i koja nema posebno izrađene ručke, nego su one sastavni dio plastične kese. Dakle, ova Uredba ne odnosi se na plastične kese čija stjenka prelazi debljinu od 20 mikrona.

Predloženom novom uredbom utvrđuje se naknada od 5.000 KM po toni za sve plastične kese bez obzira na oblik ručki i način upotrebe i debljina kese do 50 mikrona. Dakle, tanke kese

tregerice koje služe za pakovanje voća, povrća i ostalih rinfuznih proizvoda koje nisu bile predmet postojeće Uredbe, **obuhvaćene su novim prijedlogom Uredbe i povećava se naknada na 5000/t što je znatno više u odnosu na postojeću naknadu.**

Shodno navedenom **sa pravom možemo istaći da donošenje nove Uredbe ima za cilj povećanje naknada u cilju punjenje budžeta Fonda,** a ne u cilju koji je u interesu svih zemlja u okruženju i zemlja EU a **to je smanjenje njihove upotrebe.**

Također, navedena Uredba ne pravi razliku između plastičnih vrećica „sa i bez aditiva za razgradnju“ (bio razgradive kese) što sa ekološkog stanovište nije prihvatljivo i nije u skladu sa standardima EU.

Prema članu 2. stav 1. Uredbe:

„ Plastična kesa je vrsta polietilenske kese, sa ili bez aditiva za razgradnju, čija debljina stijenke ne prelazi 50 mikrona, bez obzira na oblik ručki, veličinu kese i način upotrebe“.

Prema DIREKTIVI (EU) 2015/720 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 29. travnja 2015. o izmjeni Direktive 94/62/EZ u pogledu smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje propisano je nekoliko kategorija vrećica:

- **plastične vrećice za nošenje** znači vrećice za nošenje s ručkom ili bez ručke, izrađene od plastike koje se daju potrošačima na prodajnom mjestu robe ili proizvoda;
- **lagane plastične vrećice za nošenje** znači plastične vrećice za nošenje s debljinom stijenke manjom od 50 mikrona;
- **vrlo lagane plastične vrećice za nošenje** znači plastične vrećice za nošenje s debljinom stijenke manjom od 15 mikrona koje su potrebne zbog higijenskih razloga ili koje služe kao primarna ambalaža za rasutu hranu kada to pomaže spriječiti bacanje hrane;
- **okso razgradive plastične vrećice za nošenje** znači plastične vrećice za nošenje izrađene od plastičnih materijala kojima su dodani aditivi koji kataliziraju fragmentaciju plastičnog materijala u mikro-fragmente.

Sa ciljem implementiranja direktive države članice poduzimaju mjere za postizanje održivog smanjenja potrošnje laganih plastičnih vrećica za nošenje na svojem državnom području. Navedene mjere mogu uključivati donošenje nacionalnih ciljeva smanjenja, održavanje ili uvođenje ekonomskih instrumenata kao i ograničenja stavljanja na tržište, pod uvjetom da su navedena ograničenja razmjerna i nediskriminirajuća.

2) Naknada se plaća Fondu za zaštitu okoliša bez uvođenja izuzeća za oslobađanje od naknade koji su zbrinjavanje otpada povjerili operatorima sistema

Prema prijedlogu Uredbe obveznici plaćanja naknadu **plaćaju Fondu za zaštitu okoliša Federacije Bosne i Hercegovine** jednom godišnje. **Međutim, ono što je veoma bitno napomenuti da Uredba nije definisala oslobađanja od plaćanja naknada privrednih subjekata koji su svoje obaveze zbrinjavanja otpada prenijeli na operatere sistema, a što je u suprotnosti sa Pravilnikom o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom („Sl. novine 88/11 i 28/13).** Naime, prema članu 6. stav 3. Pravilnika obveznici **koji su prenijeli** svoje obaveze upravljanja ambalažom i ambalažnim otpadom na operatera, već plaćaju naknadu za plastične vrećice operatorima sistema.

Na ovaj način kako je predloženo Uredbom **obveznici koji su svoje zbrinjavanje otpada povjerili operatoru sistema će 2X plaćati naknadu za plastične kese.**

3) Predložena visina naknada je previsoka.

Prema članu 4. predložene Uredbe Visina naknade za stavljanje u promet plastičnih kesa iznosi 5.000,00 KM po toni. Federacija BIH visinu naknade utvrđuje na dosta rigorozan način i ista je 15-25 puta viša nego što je slučaj u zemljama u regionu.

Visina naknade za plastične kese u Federaciji BIH je **najveća ne samo u odnosu na zemlje u regionu već i u odnosu na zemlje EU.** U nastavku ćemo navesti primjere iz zemalja u regionu.

Država	Propis	Visina naknade	Napomena
HRVATSKA	Uredba o gospodarenju otpadnom ambalažom	1.500,00 kn/t	380 KM/t
SRBIJA	Pravilnik o usklađenim iznosima naknade za zagađivanje životne sredine (iz 2018. godine) <u>plastične kese sa aditivima</u> <u>plastične kese bez aditiva</u>	1.296 dinara/t 25.914 dinara/t	430,10 KM/t
CRNA GORA	Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom <u>plastične kese od biološki razgradivih materijala;</u> <u>posebne naknade;</u>	0,1 eur/kg 0,01 eur/kg	19,55 KM /t 195,58 KM/t

	Posebnu naknadu plaća proizvođač, odnosno uvoznik, prilikom stavljanja proizvoda ili upakovane robe prvi put u promet u Crnoj Gori.		
Makedonija	Zakon o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom; <u>biorazgradive vrećice</u>	1 denar/kg	0,032/kg 32,00 KM/t

Ono što je bitno napomenuti u svim državama koje imaju naknadu za plastične kese kako u zemljama u regionu tako i u zemljama EU, naknada je enormno manja u odnosu na prijedlog Uredbe u FBiH, pa čak i Danska koja ima i najrazvijeniji sistem i koja je poduzela najrigoroznije mjere ima nižu naknadu za plastične kese u odnosu na FBiH.

UPFBiH smatra da se naknade za plastične kese moraju smanjiti te da je potrebno harmonizirati sa prijedlogom u RS jer rješenje koje nije jedinstveno za cijelu državu dovodi do nelojalne konkurencije.

Naknada za plastične kese u Republici Srpskoj

Veoma je bitno napomenuti da trenutno u RS ne postoji obaveza plaćanja naknade za plastične vrećice. Prema informacijama sa kojim raspolaže UPFBiH u proceduri je Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom iz 2019. godine. Navedenim Zakonom je predloženo uvođenje naknade za plastične kese. Ono što je **veoma važno da je predložena visina naknade za plastične kese 0,30 KM po kg odnosno 300 KM po toni.** Prema predloženom zakonu definirano je više kategorija plastičnih kesa, lagane plastične kese (debljina manja od 50 mikrona), vrlo lagane plastične kese za nošenje, biorazgradive plastične kese za nošenje. **Također, obveznik plaćanja naknada je proizvođač ili uvoznik koji plastične kese stavlja prvi put u promet na teritoriji Republike Srpske.**

Proizvođači i trgovci u FBiH su već stupanjem na snagu Uredbe o naknadama za plastične vrećice tregerice iz 2014. godine stavljenji u neravnopravan položaj u odnosu na konkurente u RS gdje ni nakon 5 godina od stupanja na snagu Uredbe u FBiH u RS nije stupio na snagu propis koji uređuje ovu materiju.

Na ovaj način **poslodavci u Republici Srpskoj se nalaze u povlaštenom položaju u odnosu na poslodavce iz FBiH** i donošenjem različitih zakonskih rješenja ne omogućavaju se fer i jednaki uslovi poslovanja za privredne subjekte na teritoriji čitave države BiH. **Narušava se ustavni princip ravnopravne tržišne utakmicečlanu.** Stoga je neophodno pristupiti harmonizaciji propisa u FBiH i RS kako se ne bi narušavao princip ravnopravnosti poslovnih subjekata u jedinstvenom tržišnom sistemu jedne države.

Na osnovu svega navedenog predlažemo Vladi i nadležnom ministarstvu da Prijedlog Uredbe izmjeni rukovodeći sa ciljevima zakonodavstva EU, a s druge strane vodeći računa o uticaju navedenog propisa na privredni razvoja FBiH. S tim u vezi UPFBiH smatra da je hitno potrebno:

- **Uredbu uskladiti sa direktivom EU;**
- **Smanjenjiti visine naknade za kese u cilju harmonizacije sa prijedlogom u RS;**
- **utvrditi oslobađanje od naknada poslovnih subjekata koje zbrinjavanje otpada povjere operateru;**

Također, predlažemo da se usvajanje nove Uredbe prolongira do usvajanja i stupanja na snagu propisa koji utvrđuje predmetnu materiju u RS.

Prilikom utvrđivanja konačnog teksta Uredbe na prvom mjestu, potrebno je okupiti sve zainteresovane strane koje će zajedničkim snagama, a na temelju do sada poznatih iskustava u svijetu i realne situacije u BiH, definisati odgovarajući model rješavanja ovog problema, i to sinhrono i jednoobrazno i u RS i u FBiH, prvenstveno zbog činjenice da je BiH jedinstveno ekonomsko tržište.